

רַבֵּנוֹ

שביבי הוד, מעשה רב
הליכותיו והנהגותיו בקודש
של מאור עינינו, עטרת תפארת ישראל
מרן פוסק הדור
רַבֵּנוֹ **עובדיה יוסף** זצוק"ל
הראשון לציון ונשיא מועצת חכמי התורה

אשר נכתבו על ידי
עבד לעבדי ה'
אליהו שטרית

פה עיר הקודש ירושלים תובב"א
שנת "אודך בקהל רב בעם עצום אהלדך" (תשע"ד) לפ"ק

שלרבינו אין כסא נוח כל כך, אז לקחתי את הכסא שלי באומו, והבאתיו לרבינו, כמובן שלאחר 10 שנים רצופות שרבינו ישב על הכסא, תוך עמל ויגיעת התורה, התבלה מעט הכסא, ואז החליטו בבית הרב להביא לרבינו כסא אחר, ורצו לזרוק את הכסא הישן, ומשראה כך הרב המחבר מיד נמל עמו את הכסא והשיבו למעונו, ונוהג בו את הכבוד הראוי, למקום אשר ישב עליו המלך.

וכן בהזדמנות אחרת ראינו שלרב המחבר שליט"א אין שעון, וכששאלנו אותו לפרש הענין, השיב בפשיטות: "ראיתי שלרבינו אין שעון לכן הבאתי לו את שלי".

הרב המחבר שליט"א ביקש מאיתנו לעבור על הספר, ולסלק כל עץ ואבן, גדולה וקטנה, שיכולה לגרום פגיעה, ללא שום כוונה, מיד נענו לכך בחפץ לב בלי שום שאלה ותמורה. כמו כן השתדלנו בהרבה מן התשובות שהשיב רבנו, לציין מראי מקומות לספריו של רבנו. וכן ערכנו מפתח מאוד מפורט לפי סדר א - ב, וגם מפתח אישים, ומפתח ספרים, למען ירוץ הקורא בו.

ובשעת חיתום זאת נפרוש כפים אל אל יושב בשמים, שלא יארע דבר תקלה על ידינו ח"ו, ויהיו הדברים לתועלת הרבים, לגרום חיוק בהתמדה וכשקיעות בתורה, בלימוד בעומק העיון, מתוך יראת השם מהורה, כדרכו של רבינו הגדול זלה"ה, ויע"א. ויהי נועם ה' אלקינו עלינו, שתשרה שכינה במעשה ידינו, ויהא רעוא מלפני שוכן מעונה, שנזכה לראות במהרה, בשוב ה' ציון, כבנין אריאל, בביאת הגואל, בתחית המתים, ובתשועת עמו ישראל, יגל יעקב ישמח ישראל. אמן.

בברכת התורה

עבדיאל ישראלי

מנחם ישראל שמרית

תשנ"ו

כסלו תשנ"ו

רבנו פנה לספריה שבחדר הקטן, ישב על הכסא בפניה והוציא ספר מסויים. אחר כך קרא לי, והושיב אותי לידו, והראה לי מכתב שהיה מונח בתוך הספר. המכתב היה מלפני זמן רב, מאז החתונה של חכם דוד שליט"א, בנו של רבנו. השולחים את המכתב היו רבי מעתוק דבי ורעיתו הלה. (רבי מעתוק דבי היה חבר הרבנות הראשית באלכסנדריא שבמצרים, וגם היה המוהל שם, והוא מל את רבי אברהם שליט"א בן רבנו, כי המוהל של קהיד היה מחלל שבת, ומאז הם היו בקשרי ידידות עם רבנו, וגם רבנו התארח אצלם קודם שחזר לארץ ממצרים. והיה רבי מעתוק מחשיב הרבה את רבנו). הם כתבו שהם מתנצלים שלא באו לחתונה של חכם דוד, ומאחלים מזל טוב, ושלחו גם מתנה.

רבנו סיפר לי שהזוג הזה ששלחו את המכתב, האיש נפטר והאשה נשארה אלמנה, ובשבוע זה חלמה האשה שהרבנית מרגלית ע"ה באה אליה בחלום ושאלה אותה מדוע לא באה לחתונת נכדתה מרגלית, שזאת היא מרגלית בת זכייה האמתית. הרבנית אמרה לה שהיא עברה על כל האנשים שהיו נוכחים באולם ולא ראתה אותה. למחרת קמה האשה נפעמת והלכה לרבנית עדינה בר שלום שתחיה, הבת של רבנו, ושאלה אותה האם הם חיתנו במשפחה איזו בת בזמן האחרון, והיא ענתה לה שהם חיתנו את ביתם מרגלית. (הרב הוסיף שבתו עדינה, שמה הוא גם זכייה). וסיפרה לה האשה את החלום. רבנו התפעל מזה, ואמר: כמה שוטים האנשים שאינם מאמינים בתורה ובדברי חכמים, שאמרו שהמתים יודעים מהחיים וכו', כמ"ש בגמרא

ברכות (יח.). והנה זו הוכחה חותכת לכך, שהרי האשה הזו לא ידעה כלל מהחתונה, ורק בחלום סיפרה לה הרבנית ע"ה.

גם הוסיף רבנו וסיפר, שלפני החתונה הלכה בתו עדינה לקבר של הרבנית ע"ה, והזמינה אותה לחתונה.

עוד סיפר לי רבנו שלפני זמן מה, באה הרבנית בחלום לרבי מנשה יונה, (שהיה מהתלמידים הותיקים של רבנו, והיה גון במקצועו), שהיה מטפל בצמחים שהיו בבית רבנו שברחוב ז'בוטינסקי, ואמרה לו: למה אינך דואג לרב, שיהיו לו צמחי בשמים שיוכל לברך עליהם בשבת, להשלים מאה ברכות. (כי רבנו היה מקפיד מאד בענין להשלים מאה ברכות בכל יום). האיש נודענע, ולמחרת בא לרבנו וסיפר לו על החלום, והביא צמחים לבית רבנו וטיפל בהם. (וראה עוד בזה להלן עמוד שט).

רבנו הוסיף: אפשר ללמוד מזה שהרבנית נמצאת במקום טוב בגן עדן, ברוך השם, שהרי אנשים רבים לאחר פטירתם נתונים בצער גדול מהעונשים וכו', והם דואגים לעצמם, ואילו הרבנית דואגת ממקומה לנו, ואינה צריכה לדאוג לעצמה. כנראה שהיא במקום טוב...

אמצע כסלו תשנ"ז

רבנו קרא לי והושיב אותי לידו, וסיפר לי שהוא היה אתמול באזכרה, ודיבר שם על מאמר הגמרא (ברכות סד.), אמר ר' חייא בר אשי אמר רב, תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ומדוע אינם במנוחה בעולם אשר שם ינוחו יגיע כח? - וביאר, כי הצדיקים אחרי שדנו אותם והושיבם במקום הראוי להם בגן עדן, אינם נשארים באותו מקום לעולם, ומדי פעם באים ומעלים אותם למקום גבוה יותר, אבל לפני שמעלים אותם למקום הגבוה יותר, דנים אותם שוב ואז מדקדקים איתם יותר ממה שדקדקו איתם בדין הקודם, וגם מענישים אותם על הדקדוקים האלה, ורק אחר כך מעלים אותם. זו הכוונה שאין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, כיון שהם מצטערים שהרי מענישים אותם. ואמר לי שדבר זה כתוב בספרי המקובלים, ומובא שם שהאר"י גילה על רב אחד שכאשר העלו אותו למחיצה יותר גבוהה, דנו אותו על שפעם אחת הלך בשבת עם מעט

חול שנכנס לנעליו, והענישו אותו על כך שטלטל את החול במקום שאין בו עירוב. ואמר לי רבנו שהוא רוצה לכתוב על עניין זה בספר מאור ישראל על מסכת ברכות, כי זה דבר חשוב. והוסיף שלא כל אדם יכול לחדש דבר כזה, אבל אחרי שראינו שהאר"י אמר כן, אפשר לקבל דבריו.

יז כסלו תשנ"ז

קבלתי מרבנו מאמר מכתיבת ידו להקלדה. המאמר היה בעניין לפני עור לא תתן מכשול (בנוגע לסוגיא במועד קטן (יז.). באמתא דרבי שהטילה שמתא על אדם שהכה בנו גדול). (ונדפס במאור ישראל ח"א עמוד שטו). בתחילה המאמר היה קטן אבל בתוך כדי כתיבה במחשב הרב הוסיף לי קטע ועוד קטע וכן כמה פעמים. בשלב מסוים אמר לי רבנו שהוא רוצה לנוח ועדיין יש לו להוסיף דברים. שאלתי אותו, מהי המסקנה בשאלה שדן בה, האם השם מכשול עובר על הלאו גם אם בסופו של דבר זה שהושם לפניו לא נכשל בו, אם לא, ואמר לי שעדיין אין לו מסקנה.

למדתי מזה שכאשר רבנו מתחיל לכתוב מאמר בענין מסוים, לא תמיד מסקנתו ידועה לו מראש אלא לעתים תוך כדי הכתיבה הוא מעיין בעוד ספרים ובעוד ראיות, וההחלטה שלו מתקבלת רק לאחר העיון בספרים, במהלך הכתיבה.

ושאלה שאלה בענין חתן שנשא את אשתו בחופת נדה, ביום רביעי בשבוע שעבר, והיום יום ראשון, שהוא עדיין בשבעת ימי המשתה, נפטרה אמו. ושאל, האם צריך לקרוע ולשבת שבעה עם משפחתו. והשיב רבנו, שאין צריך לקרוע עכשיו, אלא לאחר ימי המשתה, ורק אז ישב, ועניתי התשובה לשואל כדברי הרב. אחר כמה רגעים קרא לי רבנו, והראה לי את ספרו יביע אומר (ח"ד י"ד סי' לד), ששם כתב בענין כעין זה, ואמר לי לקרוא התשובה, ושמחתי מאוד בזה שרבנו מטעים אותי מהמתיקות של התורה, ומכוין אותי אל האמת, וקראתי התשובה. וראיתי שם עוד, שלאחר שייגמרו שבעת ימי המשתה, אין החתן צריך לשבת שבעה שלמים, אלא מצטרף לגדול הבית שהתחיל לשבת מקודם. ועוד ראיתי שברכת ברוך דיין האמת צריך לברך עם כולם גם בתוך שבעת ימי המשתה.

יח כסלו תשנ"ו

הגיעה שאלה דחופה מהרב מישאל דהן, רבה של באר שבע, בענין כהן אם רשאי לשאת קראית. העברתי את השיחה לרבנו. ורבנו השיב שאפשר שישא אותה, (בתוך דבריו שמעתי שהזכיר שהרדב"ז התיר בזה), רק שצריכים לקבל עליהם דברי חברות, לנהוג כדרך כל היהודים הכשרים. [וע' מ"ש רבנו בשו"ת יביע אומר ח"ח (אה"ע סי' יב), וח"ב (אה"ע סי' כא), וח"ט (אה"ע סי' לד אות ג) בענין הקראים].

כ כסלו תשנ"ו

היום נתן לי רבנו לכתוב על הדין "הלכה כדברי המיקל באבל", האם אומרים זאת גם נגד פסקי מרן השולחן ערוך. (ונדפס במאור ישראל ח"א עמוד שיח). הרב הביא פוסקים שסוברים שאין אומרים כן נגד מרן, וביניהם החיד"א (מחזיק ברכה סי' תקמח סק"ב). אחר שהקלדתי את המאמר והבאתיו לרבנו, אמר לי רבנו, שהרב ... (מחכמי הספרדים בדורנו) נוקט שאומרים "הלכה כדברי המיקל באבל" אף נגד מרן. והוסיף רבנו שיש עוד כמה הלכות שהרב הנ"ל לא פוסק כמו מרן. ולא ישר הדבר בעיני רבנו. ואמר לי, שאנו קבלנו הוראות מרן, והדרך שהולך הרב הנ"ל יכולה לבלבל את האנשים.

עוד הזכיר רבנו ספר שכתב הרב הנ"ל, בו הוא רוצה לומר שברכות התורה הם מדאורייתא, ואמר לי רבנו שיש לנו את הרי"ף והרא"ש שהם שני עמודי הוראה שסוברים ברכות התורה מדרבנן, ולמה הוא נוקט שברכות התורה דאורייתא. וגם דבר זה לא מצא חן בעיני רבנו. (וע' יביע אומר ח"ח חאר"ח סי' ה בהערה שם עמוד יד - טז).

לפנות ערב, אחרי שגמרנו ללמוד, אמר לי רבנו לבוא מחר בשעה שתים עשרה, (לא בשעה עשר כרגיל) כיון "שבעונות הרבים" הוא צריך ללכת לחתונה (של נכד). ואמרתי לו, וכי זה "עונות", הלא חתונה של נכד היא? ענה לי רבנו: זה כמה שעות, וחבל על ביטול תורה. עכ"ל.

וידוע אני בעצמי, שבודאי הרב אינו מתבטל לדגע. הרי בודאי גם שם הוא יעסוק בתורה. (בחתונת נכדתו, לפני זמן לא רב, ראיתי שישב בבית

הכנסת שבמלון הייטט ולמד). ובכל זאת הדבר קשה לו, כיון שאינו דומה בשבילו הלימוד בבית, כמו שילמד שם.

הגיעה שאלה קשה בענין התנהגות לא טובה של אדם מסויים בילדיו, וביקשו לדעת אם אפשר לדווח למשטרה על ההתנהגות הזאת, ורבנו היה מתלבט, ואומר לעצמו מה אני אגיד להם?

נוכרתי שבשבוע שעבר בקשו ממני לשאול את הרב אם יוכל לבוא להיות סנדק בברית מילה בשכונת תלפיות. באתי לשאול את רבנו, וראיתי אותו מחשבן את הזמן: עד תלפיות זה לפחות ענין של רבע שעה נסיעה, ועוד רבע שעה חזרה, והתחיל מהסס. לבסוף אמר לי שהוא יחשוב. גם מזה אפשר ללמוד הרבה על חשיבות הזמן אצל רבנו. הרי הוא הולך למצוה להיות סנדק, וידוע שעל מצות סנדקאות, אנשים משלמים ממון רב לזכות בה, וגם הדרך הלוך ושוב היא מצוה ומקבלים עליה שכר פסיעות, ובכל זאת, התורה יותר חשובה.

גם נוכרתי בעוד דבר מעניין וחשוב. לפני זמן מסויים, כמדומני שהיה זה בחודש אלול תשנ"ה, ועסקנו אז במסכת ראש השנה. רבנו היה טרוד בנסיעות רבות לעצרות התעוררות בכל רחבי הארץ, ובכל זאת הספקנו לכתוב על כמה דפים בגמרא. במוצאי שבת עשה רבנו חשבון, ואמר בלשון זו: ברוך השם השבוע הספקנו כך וכך דפים, על אף הטרדות הרבות. עוד אמר לי, שזה בזכות שאני בא בכל עת ומדפיס לו מהר את החומר שהוא כותב, והדבר מזרז אותו. ואילולא הייתי בא כך, הוא כנראה היה מספיק פחות לכתוב. ואמר לי שזה העיקר, "וכי באנו לעולם בשביל לישון?".

עוד דבר שנוכרתי בו עתה ואני כותבו: פעמים אני באמצע הלימוד עם רבנו והגיעה שעה אחת ורבע, בה אני צריך לצאת ולהביא את בתי מהגן, ואני מבקש רשות מרבנו לצאת, ורבנו עונה לי ודאי, ודאי, גם תלך הביתה ותאכל, ותנוה ותעשה כל מה שאתה צריך, ורק אחר כך תבוא.

אני רגיל לבוא לבית רבנו בשעה עשר, ופעמים הרב מתקשר אלי בבוקר, לפני עשר ואומר לי לבוא מאוחר יותר. ולמדתי מזה, כמה חשוב לרבנו הזמן, גם של אנשים אחרים, שחשוב לו שלא לבזבז לי כביכול את הזמן, אע"פ שאני אדם פשוט, בכל אופן, זמנו של כל אדם יקר.

כא כסלו תשנ"ז

הגיע לרבנו טלפון ממישהו מהסביבה הקרובה. זה הטריד את רבנו, והוא התאונן בפני "מפריעים לי ללמוד", והיה נראה שהעניין הזה מאוד הטריד אותו, כי כאשר הבאתי לו חומר מודפס כדי שנועבור עליו, התחלנו לקרוא ואז רבנו נאנח ואמר לי "לבי בל עמי", ואמר שנועזב את זה עכשיו. אבל כעבור כעשר דקות, כבר חזר רבנו וישבנו ועברנו על החומר כאילו לא קרה שום דבר.

כב כסלו תשנ"ז

רבנו בקש ממני לקנות לו ספר פרדס יוסף. הבאתי לו את המהדורה החדשה של הספר, בשבעה כרכים. רבנו שאל אותי כמה שלמתי בעבור הספרים, ואמרתי לו שאני רוצה לתת אותם במתנה לרבנו. רבנו סירב, ואמר שאם אני לא אגיד לו כמה הספרים עלו, הוא לא יבקש ממני עוד פעמים לקנות לו ספרים. נסיתי בכל זאת לשכנע אותו שיקבל הספרים במתנה, אך הוא מיאן, וגם אמר בלשון הזה: הכסף זה שום דבר, העיקר זה התורה, והצביע על הספרים. לא היתה לי ברירה והסכמתי לומר לו את המחיר ששלמתי, בתנאי שיבקש ממני עוד פעמים להביא לו ספרים וכו'.

כד כסלו תשנ"ז

היום אמר לי רבנו שנראה לו שכדאי שנכתוב עכשיו על מסכת חגיגה, כיון שמתחיל חג החנוכה ולא כדאי שנעסוק בהלכות אבלות בחנוכה. לאחר שנגמור חגיגה נחזור שוב להשלים מסכת מועד קטן.

כט טבת תשנ"ז

רבנו סיפר לי שאהוד ברק (שר החוץ) טילפן אליו וסיפר לו שהוא שוהה במרוקו כעת, ופגש שם את הקהילה היהודית, קהילה חמה אשר מכבדת מאוד את הרבנים, וגם ביקר שם בקבר של רבי רפאל אנקווה. ברק גם התנצל לפני רבנו שאינו יכול להשתתף במסיבת הבר מצוה של נכדו (עובדיה, בנו של חכם דוד) כיון שהוא צריך לנסוע ממרוקו לארה"ב לטפל בענייני המדינה. והיה נראה שרבנו מרוצה מהתנהגות זו של אהוד ברק.

ה ניסן תשנ"ז

חזרתי אחרי השיעור בתלפיות לבית רבנו, (באותו זמן מסרתי שיעור בדף היומי בבית הכנסת בתלפיות), כי היה לי לסיים דבר שרבנו נתן לי מקודם. בשיעור בתלפיות למדנו במסכת חולין על איסור גניבת דעת, ומובא בגמרא ששמואל אמר שאסור לגנוב אפילו דעתו של עובד כוכבים. דבר זה הפתיע אותי, ורציתי לדעת אם כך גם נפסק להלכה. כשחזרתי לבית רבנו וגמרנו ללמוד, שאלתי אותו בדין גניבת דעת של עכו"ם, ורבנו אמר מיד: כן, זה בחולין (צד). והרמב"ם הביא זאת להלכה. ואמר לי רבנו להביא לו את הכרך הראשון בספר היד החזקה, הבאתי לו, ומיד פתח רבנו את ההלכה ברמב"ם (הלכות דעות פרק ב הלכה ו) וקרא אותה בפני, והמשיך לקרוא עד סוף ההלכה. שם הרמב"ם כותב "ואפילו מלה אחת של פיתוי ושל גניבת דעת אסור, אלא שפת אמת ורוח נכון ולב טהור מכל עמל והוות". רבנו התפעל מהדברים ואמר בלשון הזו: "איזה לשון של הרמב"ם עליו השלום, כמו פסוק".

ו ניסן תשנ"ז

רבנו נתן לי לכתוב על מסכת פסחים דף (ו:) בתוס' ד"ה על הטבילה. (ונדפס במאור ישראל ח"ב עמוד מו). שם הביא רבנו דברי הראשונים שסוברים דהא דאיתא בגמרא כל הברכות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן חוץ מן הטבילה, היינו דוקא טבילת גרים, שאינו יכול לומר "וציונו" לפני הטבילה, אבל שאר טבילות, כגון טבילת נדה ויולדת וכו' הברכה היא לפני הטבילה כמו שפסק מרן בשולחן ערוך (חיד"ד סי' ר). והביא רבנו דעת רבנו שמשון ורבנו תם, שסוברים שאם מברכת אחרי הטבילה יש בזה חילול ה'. לאחר שכתבתי כל דברי רבנו במחשב והגהתי איתו את החומר, אמרתי לו, על מה יש לחולקים לסמוך, ורבנו ענה לי שבאמת כמעט אין להם על מה לסמוך, רק על ר"י בתוס'. והוסיף רבנו ואמר לי, שהרב ... כתב על כך ספר שלם להצדיק את המנהג לברך אחר הטבילה. ורבנו לא נחה דעתו מזה.

ז ניסן תשנ"ז

רבנו עסק בדברי הגמרא (פסחים ח:). למה אין חמי טבריה בירושלים, מפני עולי רגלים וכו'. (ונדפס במאור ישראל ח"ב עמוד מד). ואמר לי רבנו שיש פירוש

יפה על זה: למה הגמרא שואלת - וכי כל דבר שיש בעולם צריך שיהיה בירושלים? אלא שכתוב בעירובין (יט.) שיש שלושה פתחים לגהנם, ואחד מהם בירושלים, והרי מובא בגמרא בשבת (לט.) שחמי טבריה חמים מפני שעוברים על פתחה של גיהנם, ואם כן, אם אחד מהפתחים של הגהנם הוא בירושלים היה צריך להיות שם "חמי טבריה". ורבנו אמר לי שהוא רוצה לכתוב על כך בספר, ומחפש מי אמר זאת ולא מצא, והוא מצטער כי הוא רוצה להביא דבר בשם אומרו.

כז ניסן תשנ"ז

תלמיד חכם יקר שלא חש טוב, היה אמור לבוא לרבנו לקבל את ברכתו. שאלתי את רבנו, אם אפשר להביא אותו אתי מחר בבוקר כשאבוא ללמוד עם רבנו, וענה לי רבנו, שעדיף שיבוא אחר הצהרים, כיון שאם הוא יבוא בבוקר זה יפריע לו בלימוד. הבנתי מזה שכאשר בא אדם ומבקש מרבנו להתפלל עליו, רבנו ממש מחלה את עצמו עליו, כמו שכתוב בגמרא בברכות (יב:), ואפילו אם יבוא רק לשתי דקות אבל רבנו לוקח את העניין ללבו וזה מפריע לו בלימוד.

כח ניסן תשנ"ז

הבאתי את אותו אדם לבית רבנו אחר הצהרים, והייתי נוכח בחדר בזמן שהוא הסביר לו את מצבו הבריאותי. ראיתי בפני רבנו כמה הצטער כששמע את מצב בריאותו, וכמה נגע ללבו, ובירך אותו בחמימות רבה לרפואה שלמה. ממש היה נראה שרבנו מקיים מה שכתוב בגמרא (ברכות יב) "צריך שיחלה את עצמו עליו".

יא אייר תשנ"ז

בקשו מרבנו לכתוב המלצה, מעין עדות אופי, עבור אדם שהיה לו משפט (בפרשת שלושת הבחורים מחסידי גור שטבעו בירדן). רבנו ביקש ממני לכתוב טיוטא למכתב ולהראות לו, ואז הוא יתקן מה שצריך. כתבתי והראיתי לרבנו. רבנו התחיל לקרוא מה שכתבתי, לכבוד השופט הנכבד וכו', הפסיק בקריאתו ואמר איך אפשר להגיד על שופט "נכבד"? ושאלתי אותו אם למחוק זאת, והשיב לא למחוק.

תמוז תשנ"ז

לאחר כלות השבעה על אחיו של רבנו, ר' אהרן, בקשו ממני לבקש מרבנו לבוא לאזכרה של אברך שנפטר לאחר שהיה כ"צמח" במשך כשלוש שנים. בקשתי מרבנו, והוא ענה לי שהוא אינו יכול, אחרי ימי השבעה שעברו עליו קשה לו, כי אנחה שוברת חצי גופו של אדם. (ברכות נח:).

טז תמוז תשנ"ז

טלפן משהו מחולון, אודות נערה שבחור אחד השקה אותה סם, ועתה היא מעוברת ממנו, ועדיין לא הגיעו ארבעים יום, והיא חוששת מכך שיגלו שהיא מעוברת. ושאלתה האם רשאית להפיל. הרב שאל אם היא פנויה, וענה שיכולה להפיל. [וע' מ"ש רבנו ביביע אומר ח"ד (זאה"ע סי' א)].

אב תשנ"ז

סדרנו לרבנו את מחברתו על הלכות מליחה, והיתה שם הקדמה יפה מאד בתוכן ובסגנון בלשון מליצית, (ההקדמה מופיעה לקמן בתאריך ה' אייר תשס"ד). קראתי אותה והתפעלתי ממנה מאד מאד. הראיתי אותה להרב יורם מימון, והוא מאד התלהב ממנה, ושאל ממני לבקש מרבנו רשות לפרסם אותה בירחון אור תורה, כיון שהוא קיבל חיזוק רב מההקדמה, ורצה לזכות בה גם אחרים. ביקשתי מרבנו רשות, ואמר שלא נדפוס את זה עכשיו, ואמר לי שאת המחברת הזו כתב כשהיה בגיל תשע עשרה, ואמר לי בזה הלשון "אז למדנו".

אב תשנ"ז

נסעתי עם משפחתי לנופש למעלות. חזרתי ביום חמישי ואז טלפנתי לרבנו, והודעתי לו שהגעתי ואני מוכן ומזומן לבוא ללמוד עם רבנו. רבנו אמר לי שאבוא רק למחרת, וגם עודד אותי ואמר שזה טוב שהלכתי לנופש, שיש בזה תועלת לי ולמשפחה, ובירך אותנו.

ה אלול תשנ"ז

הגהנו ביחד מאמר על הגמרא פסחים, ורבנו הזכיר שם את הגאון רבי צבי פסח פראנק. רבנו ביקש ממני להוסיף את המלה "וצ"ל" אחר הזכרת השם של רבי צבי פסח פראנק, ואמר שזה מגיע לו, שהרבה תורה למדנו מפיו.